

Rapport for reise til Stein kirkeruin og Tannberg gård på Ringerike og Grindaker kirketomt, Tingelstad kirke og Søsterkirkene på Hadeland 23/10-1962.

Avreise fra Oslo kl. 9, retur kl. 21.

På Stein ligger det i havemuren en rekke steinblokker med innvielseskers av tidlig type. De har nærmest form av fire kjegler med spissene inn mot sentrum. Det bør overveies om en av steinene kan søkes deponert i museet.

På Tannberg gård i Norderhov ble det i det 19de årh. gjentagne ganger funnet hellegraver på et jorde som kalles Kapelljordet. Flere runeheller og et fragment av en billedstein av rødbrun ringeriksk sandstein er kommet inn til museet fra denne gård (Se Magnus Olsen, Ingvald Undset, Eivind Engelstad, Bjørn Hougen). De nåværende eiere av Øvre og Nedre Tannberg, fru Ingeborg Mohn og sønn var meget interessert i saken. I deres tid var fragmenter av graver eller deler av billedsteiner ikke funnet. De ville imidlertid være oppmerksom på saken og underrette museet. Samtidig ventillerte de muligheten av at et vikingetidssverd som nylig var funnet på gården, kunne deponeres på gården.

På Grindaker gamle kirketomt ble det i kirkegårds-gjerdet funnet et lite stykke ringeriksk sandstein, antakelig fra en billedstein. En nærmere undersøkelse vil uten tvil bringe flere stykker for dagen. Dette bør sees i forbindelse med det fragment av en billedstein med ringeriksornamenter på som kom inn til Universitetets Oldsaksamling fra kirketomten i 1962. Det ble funnet ca. $\frac{1}{2}$ m under overflaten i kirkens kryss.

På Tingelstadkirken ble det konstatert bruk av Ringeriksheller på toppen av mursokkel nær skipets sydingang (se tegning). Ifølge museumsstyrer Kari Lander er stykker anvendt enkelte steder i veggene også. På grunn av kalking kan de innvendige vegger ikke undersøkes.

På Nikolaikirken på Gran er større og mindre Ringeriksheller brukt mange steder i veggene. I sær gjelder dette sydsiden (se tegningene). Enkelte av stykkene nede ved jorden ser meget lovende ut og bør forsøkes tatt ut. Derimot virker noen steiner i vindusbuene i øst og i korets sydvegg nye. Muligheten for at de er malt røde, er også til stede. På grunn

av kalking lar kirkens indre seg ikke undersøke. Tårnet innvendig og murene over hvelvene later ikke til å inneholde synlige Ringeriksheller.

I Mariakirkens gjenmurte sydportal er der ved jorden anbrakt en lang, bred helle (se tegninger). Innvendig hindrer kalking undersøkelse av murene. I korets sydvestre hjørne er kalk falt av nede ved gulvet, og her sees en ringeriksk sandstenshelle. Fordi nøkkelen til vindeltrappen var borte, kunne murene over himlingen ikke undersøkes.

Klokketårnet på kirkegården har innvendig ingen røde sandstensheller. Utvendig er veggene dekket av sementpuss, på samme måte som Steinhuset på Prestegården.

Martin Blindheim.